

ברכת הנהנין

ברכת הפת ומיני מזונות

שוע"ר סי' קסח

ז ברכת המוציא אין לה שיעור, שאפילו אינו רוצה לאכול אלא פירור פחות מכזית צריך לברך המוציא, ולא נתנו שיעור כזית אלא בברכת המזון ושאר ברכות אחרונות, אבל לא בברכה ראשונה, שאסור ליהנות מהעולם הזה אפילו משהו בלא ברכה.

ח מיני לחמים שיתבארו לפנינו שאין דרכם של רוב בני אדם לקבוע סעודתם עליהם, אין מברכים עליהם המוציא וברכת המזון, רק בורא מיני מזונות וברכה אחת מעין שלש. אלא אם כן אוכל שיעור שאחרים רגילים לקבוע סעודה לפעמים על שיעור כזה...

שמן התורה היה די בברכה אחת מעין ג', שהרי לא נאמר בתורה אלא פעם אחת וברכת את ה' אלהיך על הארץ הטובה אשר נתן לך, ודרשו מפסוק זה לברך על המזון ועל הארץ ועל המקדש, ודי בברכה אחת לכולם, אלא שחכמים תקנו לברך על כל אחד בפני עצמו, ולא תקנו אלא בלחם שרגילים לקבוע סעודה עליו, אבל מיני לחמים שאין רגילין לקבוע עליהם, אפילו הוא אכל ושבע מהם שנתחייב לברך אחריהם מן התורה, דיו בברכה אחת מעין ג' של תורה, אלא אם כן אכל שיעור שבני אדם קובעים עליו...

שיעור קביעות סעודה האמור כאן אינו כשיעור סעודה האמור בעירוב שהוא כג' ביצים, שהיא פחותה שבסעודת עניים הבריאים ... אלא כשיעור עומד לגולגולת לב' סעודות.

שוע"ר סי' קפד

ב מן התורה אינו חייב לברך אחר המזון אלא אם כן שבע ממנו, שנאמר ואכלת ושבעת וברכת וגומר. ומדברי סופרים לברך ברכת המזון על כזית שהוא שיעור אכילה. אבל פחות מכזית אינה נקרא אכילה כלל.

שוע"ר סי' קפז

א סדר ברכת המזון ראשונה ברכת הזן שניה ברכת הארץ שלישית בונה ירושלים, ושלשתן מן התורה, שנאמר ואכלת ושבעת וברכת, זו ברכת הזן שהיא על אכילה ושביעה, על הארץ זו ברכת הארץ, הטובה זו ירושלים כמ"ש ההר הטוב הזה והלבנון.

ב מן התורה יכול לאומרה באיזה מטבע שירצה כל אחד כפי דעתו והרחבת לשונו, ובאו משה ויהושע ודוד ושלמה ותקנו המטבע לכל ברכה וברכה בזמנם לפי מה שנתוסף טובה לישראל.

סדר ברכת הנהנין פ"ב

(א) ברכת המזון מן התורה אינה אלא כשאכל פת כדי שביעה, כמ"ש ואכלת ושבעת וברכת. וחכמים תקנו לברך אפילו על כזית.

ולא תקנו אלא בלחם שדרך בני אדם לקבוע סעודה עליו, אבל מיני לחמים שיתבאר שאין רגילין לקבוע סעודה עליהם, אין מברכין עליהם המוציא וברכת המזון, אלא לפנייהם בורא מיני מזונות ולאחריהם מעין ג', אלא אם כן אוכל מהם כשיעור קביעות סעודה.

(ב) ובשיעור זה רבו בו הדיעות, ולמעשה יש לנהוג כל שאוכל מכשש ביצים בינוניות ולמעלה עד חצי עשרון ולא עד בכלל, אם הוא לא שבע ממנו, יברך המוציא על כזית לחם אחר תחלה ויברך ברכת המזון לצאת לדברי הכל. ובחצי עשרון בטלה דעתו לדברי הכל ומברך המוציא וברכת המזון עליו לבדו. ואם אוכל פחות מכשש ביצים, והוא לא שבע ממנו מברך בורא מיני מזונות ומעין ג', ואם שבע ממנו יטול ידיו ויברך המוציא וברכת המזון עליו לבדו, והוא שאכל כשיעור ד' ביצים, אבל פחות מכך אם הוא שבע משיעור זה יברך על כזית לחם אחר תחלה המוציא ואחר כך ברכת המזון.

(ג) ואם אינו שבע ממין לחם זה לבדו אלא שאוכלו עם לפתן המשביע, כגון שמלפתו בבשר או דגים וכיוצא בהם עד ששבע, הרי זה כאילו שבע ממנו לבדו, לפי שהלפתן טפלה לו, ונתחייב בברכת המזון מן התורה. ולפיכך האוכל כד' ביצים ממין לחם זה עם לפתן כזה עד ששבע, מברך המוציא וברכת המזון, ובפחות מכך מברך על לחם אחר תחלה.

(יב) אף שמנין הברכות הוא מדברי סופרים, מכל מקום מאחר שמשם רבינו עליו השלום תיקן ברכת הזן בברכה בפני עצמה לפתוח בברוך ולחתום בברוך, ראוי להחמיר בספיקה כעין ספק של תורה.